

Norsk hvitbok om Altmark-saken

Morgenbladet Av orlogskaptein Rolf Scheen

I sin meget interessante anmeldelse av den av Utenriksdepartementet utgitte hvitbok (*Morgenbladet* 18. desember 1953) refererer overlæge Johan Scharffenberg fra premierminister Chamberlains tale i Underhuset 20. februar 1940:

«I observe also that Professor Koht stated that the Norwegian authorities did not know that British prisoners were on board the «Altmark». Considering that this fact was prominently reported weeks ago in the Press of the world, I cannot but regard this as a most surprising statement.»

Videre sier overlægen: «Efter rapporten av 15. februar (en rapport til Kommanderende admiral hvor det het: «Overvelende sannsynlig fanger ombord») burde marineledelsen straks underhånden ha bragt dette forhold på det rene, men den engelske regjering som mente at fangene ble uforsvarlig behandlet, burde også av seg selv varslet den norske regjering.»

Efter dette er kanskje tiden inne til å gi en opplysning, som jeg ikke fant det riktig å ta med, da jeg i 1945 skrev om «Altmark»-affæren i min bok «Norges sjøkrig 1939—40».

Den britiske marineattaché kontreadmiral Hector Boyes, kom 16. februar 1940 flere ganger opp i Admiralstaben. Ennå i kontortiden leverte han meg en notis fra *The Times*, som inneholdt opplysninger om at det var britiske fanger ombord i «Altmark», og bad meg levere denne til Kommanderende admiral (kontreadmiral H. E. Diesen). Jeg gikk straks til admiralen, refererte selvfølgelig innholdet av notisen og leverte denne, men admiral Diesen nektet å ta imot, idet han kom med en bemerkning om at han ikke ville ta imot opplysninger på den måte.

Før kontortidens slutt 16. februar 1940 (før klokken 15) visste altså admiral Diesen sikkert om fangene.

Om han husket at også norske aviser flere uker i forveien hadde bragt opplysninger om «Altmark» og fangene, tør jeg ikke si, men jeg har alt i nevnte bok (I, s. 52) opplyst at 2. sjøforsvarsdistrikt, Bergen (sjef kontreadmiral C. Tank-Nielsen), så tidlig som 11. januar 1940 sendte ut et sirkulære med orientering om fangene og påbud om å rapportere «Altmark» straks fartøyet ble observert. At dette sirkulære, da det ble aktuelt, var glemt av enkelte offiserer, annullerer ikke den kjensgjerning at «the Norwegian authorities» både på Vestlandet og i Oslo visste en god del mer enn premierminister Chamberlain hadde fått inntrykk av.

Efterat «Altmark» var gått inn i

Jøssingfjord gjorde jeg selv admiral Boyes oppmerksom på at det ikke var nødvendig å krenke Norges nøytralitet for å få tak i «Altmark»s fanger.

Enten måtte «Altmark» bli liggende — og da ble det Norges sak å ta seg av både skipet og fangene.

Eller «Altmark» måtte gå ut — og da kunne britiske krigsskip ta fartøyet i internasjonalt farvann, særlig fordi isen i Skagerak ville tvinge det langt utenfor Norges nøytralitetsgrense.

Begge parter visste altså tilstrekkelig til at «Altmark»s fanger ved en verdigere opptreden av dem begge kunne bli befridd — uten britisk krenkelse av folkeretten, uten ydmykelse for det norske nøytralitetsvern og kanskje uten de tragiske følger som fikk sin utløsning natten til 9. april 1940.

Rolf Scheen.

A
Syk

I e
Verd
slått
syke
føre
dens
Man
stan
tus,
solid
møtt
Syke
vært
gjen
skap
blir
kym
belei
skap
og f
syke
at i
vide
kelt
still
evnt
tant
E:
vær

114316